

Pro Memorie

Eerste druk, maart 2012
© 2012 André Verwijmeren

Portretfoto: Teun de Pooter

ISBN: 978-90-484-2284-5
NUR: 303

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Pro Memorie

André Verwijmeren

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Deel I Het boek Amanda	9
1. De eerste jaren	10
2. Ups en Downs I	15
3. Computertijdperk	19
4. Amerikaans Ingezetene	22
5. Overlast	26
6. Popje	28
7. Crisis	29
8. Investeren	32
9. Ontmoeting	35
10. Ups en Downs-II	38
11. Kraamkamer	45
12. Sarah	48
13. Surprise	53
14. E-mails	57
15. Leven en dood	64
Deel II De doodgewoonste dingen	71
1. Aalst-Waalre	72
2. Dag Toon	78
3. Coqie de Haan en de Das	80
4. Weerzien	81
5. Vrijheid, Blijheid	82
6. Genavigeerd levenspad	83
7. Landgenoten	86
8. Appendicitis	87
9. Urn?...Over mijn lijk	90
10. Sneeuwbeu	91
11. Open brief	92
12. Een Fabel	95
13. Curiositeiten	97

14. Gematigd RK	98
15. Het edele voetbalspel I	100
16. Het edele voetbalspel II	102
17. Zestig plus	105
18. Oorlogsmonument	106
19. Adieu vriend	107
20. Prietpraat	108
21. Zul jij er dan zijn?	110
22. Een simpele ziel	111
23. Onschuldig kind	113
24. Het Limburgse land	114
25. Opa	116
26. Een glimlach uit Ameland	117
27. Limericks	119
28. Kijk- en Luisterspel	120
29. Natuurlijke schifting	125
30. Moederdag	129
31. Ontbijtje	130
32. Goudvis	131
33. Bewijs van Bestaan	132
34. Uit een oude schoenendoos	133
35. Adieu vriendin	137
36. Blufpoker	138
37. Amazing Grace	139
38. Kruimeldief	142
39. Pensioen	143
40. De laatste adem	144
41. Verdriet	145
42. Die 'Goeie Ouwe Tijd'	146
43. Biljarten	151
44. Wandelsport	155
45. De Schelde	158
46. Kerstkaarten	161
47. Een Vreemde Vogel?	168
48. Mijmeringen	170
49. Zo ben ik	171

Voorwoord

Met dit boek, *Pro Memorie*, voltooi ik de trilogie waarbij ik de belangstellende kennis heb laten maken met mijn persoonlijkheid, mijn karakter, mijn zienswijze op gebeurtenissen in deze wereld en in mijn leven. Natuurlijk zal niet iedereen het eens zijn geweest met mijn, soms eigenzinnig, commentaar. Dat hoeft ook niet. Er moet altijd ruimte zijn voor een ander zijn mening.

Wat ik wel heb willen bereiken is, dat de geïnteresseerde geconfronteerd wordt met een openhartig document zonder hoogdravende literatuur. Teksten die passen bij mijn persoonlijkheid.

Van eenvoudige afkomst, niet hooghartig, gemoedelijk en rustig.

(In 2005 verschenen de verhalenbundels *Als ik het voor 't zeggen had* en in 2010 *Eigenzinnig*)

'Het dagelijkse leven is mijn allermooist gegeven in harmonie of melodie. Soms zie ik het vervagen, dat zijn de trieste dagen, die brengen mij dan even van mijn stuk. Maar meestal zijn de dingen als de vogels die mooi zingen, van eindeloos geluk.'

(Uit *'De doorgewoonste dingen'* van *Passe Partout* 1977)

De titel *Pro Memorie* is natuurlijk niet in de laatste plaats gewijd aan de nagedachtenis van de correspondentie vriendin uit Amerika. Deze aangrijpende biografie is gebaseerd op een waar gebeurd verhaal. In dit verhaal worden de hoofdlijnen door een vriend aangedragen en de tekst door mij vormgegeven. Namen van personen en plaatsen zijn gefingeerd.

*Vaak pak ik terug naar mijn jeugd jaren
Niet zelden praat ik over de dood
Dierbaren zal ik in mijn hart bewaren
En waarden wat het leven mij bood.*

Deel I
Het boek Amanda

Op onze wekelijkse biljartmiddag, zaten mijn vriend Bob en ik aan de bar een biertje te drinken. Meestal voerde hij wel het woord maar nu was hij opvallend zwijgzaam.

'Is er iets?' vroeg ik hem. Toen kwam het er uit.

'Ik loop al een tijdje rond met een verhaal dat ik je wilde vertellen. Ik kan het niet zo goed verwoorden, en daarom wilde ik jou vragen om het op papier te zetten. Zou je dat willen doen voor mij?'

Nadat ik daar in had toegestemd, zijn we meerdere keren bij elkaar gekomen wat heeft geresulteerd in het hiernavolgende verhaal.

1. De eerste jaren

Rond 1959 was het op onze school een leuke bezigheid om correspondentie adressen in binnen- en buitenland uit te wisselen. Daardoor schreef ik een blauwe maandag naar Japan en wat langer naar Finland. Dat laatste adres in Helsinki staat me nog helder voor de geest. Maar lang heeft dat schrijfwerk niet geduurd, totdat ik aan het adres van Amanda kwam. Dat was totaal anders. Vanaf het eerste contact klikte het op de een of andere manier tussen ons.

Maar dat we elkaar 40 jaar lang zouden schrijven...

Helaas kwam daar een einde aan na haar overlijden op 12 oktober 1999, op de veel te jonge leeftijd van 53 jaar en na 31 jaar getrouwd te zijn geweest met haar man Brian.

Haar geboortehuis stond in een arbeidersbuurt van Northampton in Engeland.

Over haar ouders weet ik nog te vertellen dat zij een kleermakers bestaan hadden en ook kleding verstelden voor de Royal Family.

Ze had een oudere zus, Margret, die op 23 november 1957 trouwde met Gregor. Zij kregen twee kinderen, hun zoon Mark, en hun dochter Jane.

Spijtig genoeg is veel van de correspondentie van die beginjaren verloren geraakt. Toch heb ik er nog steeds hoop op dat die op een on-

verwacht moment nog eens tevoorschijn komt uit een doos op zolder. Dat moet toch een flink pakket geweest zijn, want ik herinner mij nog dat er zelfs tijdschriften en kranten werden uitgewisseld.

In 1966 vertrok ze op 20 jarige leeftijd naar Amerika om daar als 'Au Pair' in een gezin te gaan werken. Na haar huwelijk in 1968 met haar man Brian vestigden zij zich in Greenfield, in de staat Massachusetts. Bij nader inzien bleek daar in de directe omgeving een plaats te bestaan die toevallig ook Northampton heette.

Oldtimers

De eerste brief die bewaard is gebleven dateert van maart 1970, waarin ze belangstellend informeerde naar de toestand van mijn vrouw die toen zwanger was van onze zoon Thijs.

Ze verheugde zich op de komst van de lente, dan kon Brian hun 'Oldtimer' weer buiten rijden en zouden ze weer uitstapjes in het platteland gaan maken. Het opknappen van oude auto's was zijn hobby.

En nu had hij een 1911 Stoddard Dayton op het oog die in zeer slechte staat verkeerde. Maar gezien zijn monteurs kwaliteiten, kon hij het vehikel zodanig restaureren, dat hij weer in de oorspronkelijke nieuwe staat werd terug gebracht. Destijds verscheen er een bruidsfoto van hen in een dergelijke antieke wagen in een lokale krant. Die krant heeft ze mij ook toegestuurd maar die ben ik dus ook kwijt.

Ze vertelde verder dat, vooropgesteld dat Brian niet werd opgeroepen voor de militaire dienst, ze samen naar Engeland zouden gaan om haar ouders te bezoeken. Die hadden Brian namelijk nog niet persoonlijk ontmoet. (Het is er overigens nooit van gekomen dat Brian samen met Amanda naar Engeland is gegaan).

1973 Een dochter

Op 6 april 1973 werd onze dochter geboren en we noemden haar Amanda, naar mijn correspondentie vriendin. Die reageerde onmid-

dellijk. Ze was tegelijkertijd opgewonden en trots dat onze dochter naar haar vernoemd werd en stuurde als blijk van waardering een gouden armbandje met de naam er in gegraveerd.

Het blijft een vraagteken waarom er tussen eind 1973 en januari 1977 geen post bewaard is gebleven.

Haar moeder was intussen ook op bezoek geweest en ze hadden samen veel rondgereisd. Doordat haar moeder een telefoon had laten aansluiten, en de telefoontarieven vrij schappelijk vond, kon er voortaan een intensiever contact zijn.

Nadat ze een tijd een woning gehuurd hadden, groeide steeds meer het verlangen om een eigen huis te bezitten. Ergens buitenaf. Met flink wat grond er omheen. Een type woning die vergelijkbaar was met een grote blokhut, en die ze verder op zouden kunnen knappen.

Het museumdorp Historic Deerfield

Op een ontvangen Ansichtkaart was een klassiek interieur afgebeeld van een van de gerestaureerde huizen in Historic Deerfield. Dit is een museumdorp waarvan de woningen uit de 18^e eeuw door een Stichting in

stand worden gehouden. Door subsidies en sponsoring is het Bestuur hiervan in staat successievelijk huizen aan te kopen en op te knappen, waarna ze toegankelijk worden gemaakt voor het publiek. En bij deze Stichting werd Amanda te werk gesteld op het Secretariaat.

Intussen hadden ze hun wens om een eigen woning te bezitten kunnen realiseren. Aan de Cheapside Street in Greenfield betrokken ze een eenvoudige woning met veel grond. Het huis was tegen een heuvel aan de rand van een bos gebouwd. Er moest weliswaar het nodige aan gebeuren, maar die renovatie zou in de loop der jaren successievelijk kunnen worden gedaan. Het belangrijkste was dat ze een eigen onderkomen hadden, midden in de natuur en met voldoende ruimte om hun idealen te kunnen verwezenlijken. Ook aan de overzijde van de doorgaande weg kochten ze een stuk grond met een schuur en weiland.

Volgens bijgaande afbeelding had Brian al in 1977 een uitbouw gerealiseerd. In de beschikbare ruimte kwam een werkkamer voor zichzelf en een wasruimte voor Amanda. Hij had ook de keuken- en slaapkamermuren gesloopt en die twee kamers gerenoveerd.

Een eigen woning

Dat jaar waren ze ook een kleinschalig boerenbedrijfje gestart. Drie stierkalveren konden nog juist voor de winter worden verkocht waarbij ze een bescheiden winst hadden gemaakt.

Ze vonden het geweldig om te doen, maar Amanda moest er voor waken om niet te afhankelijk met die beesten te worden.

2. Ups en Downs I

Amanda plande nu vrijwel jaarlijks een bezoek aan haar familie in Engeland in de maanden april of mei. Dat ze niet eerder was gegaan lag simpelweg aan de vlieg angst, die ze met een rustgevende medicatie probeerde te onderdrukken. Ze had er een beetje moeite mee dat ze intussen 30 jaar was geworden. Dat betekende tevens dat we al 20 jaar met elkaar corresponderden.

De winters in Massachusetts zijn meestal streng en bezorgen de bewoners in dat afgelegen oord vaak veel overlast. Regelmatig worden zij dan van de buitenwereld afgesloten en dienen zij zich in hun eigen onderhoud te voorzien. Dat wil zeggen, er moet een bron zijn voor de watervoorziening en een opslagmogelijkheid voor open haard hout. De ramen dienen te worden afgeschermd voor de sneeuwstormen en tornado's en er moeten sneeuwkettingen worden aangebracht om de autobanden. De wegen zijn dan moeilijk berijdbaar en soms moet de auto na een hevige sneeuwval worden uitgegraven.

1979

Op een ansichtkaart van het Rijksmuseum Amsterdam, met een afbeelding van Prins Willem II van Oranje en zijn gemalin Prinses Maria Stuart, geschilderd door Anthonie van Dijck, schreef zij dat ze de expositie van onze Koninklijke Familie in New York City had bezocht. Ons land had blijkbaar een paar geweldige schilderstukken uitgeleend, waarvan ze erg had genoten.

Frappant was ook haar eigen kijk op de landelijke politieke situatie, en als ze het er ergens niet mee eens was, stak ze dat ook niet onder stoelen of banken. Dimaal moest de president Jimmy Carter het ontgelden. Ze vond hem een aardige man maar ook een politiek warhoofd en veronderstelde dat ze beter af konden zijn met een intelligente bedrieger dan een zot als President.

Daarbij speelde de olie crisis een belangrijke rol. De toestand in Iran was zorgwekkend, waardoor Amerika, in hun ogen, niet langer als een sterke wereldleider werd gezien.

1981 Peggy-Sue

Op een dag was er een zwerfhond aan komen wandelen. Nadat deze een tijdje bij hen had rondgehangen waren ze van mening dat die best een speelkameraad voor hun eigen hond 'Peggy' zou kunnen zijn. Ze gaven haar de naam 'Sue.' Later zouden ze nog enkele honden krijgen. Amanda plande een bezoek aan haar moeder in Engeland in februari 1982 bij gelegenheid van haar 75^e verjaardag en bovendien wilde ze even weg uit die, telkens terugkerende winterse overlast, die in dit geval duurde van november tot maart 1982. Als je vier maanden lang met hevige sneeuwval wordt geconfronteerd, kan dat eenvoudig tot een depressie leiden voor een 'getransplanteerde' Engelse vrouw met een voorliefde voor de zon en lekker warm weer. Voor haar mocht de lente spoedig terugkeren zodat ze weer konden genieten van het groene gebladerte en uitbundig bloeiende bloemen.

1983 Afscheid

We slaan een jaar over als ze in maart laat weten dat ditmaal de winter extreem zacht is geweest met hogere temperaturen dan gebruikelijk voor die tijd van het jaar.

Ze hadden nog steeds hun twee honden maar hun hond 'Peggy' was 12 jaar oud en begon wat oudheidsverschijnselen te vertonen. Zij was doof geworden en behoorlijk stijf in de heupen.

Amanda's moeder, inmiddels 76 jaar oud, zou hen nog eenmaal bezoeken dit jaar, maar zij had daarbij ook aangegeven dat het wel de laatste keer zou zijn. Amanda tilde daar niet zo zwaar aan en verwachtte dat ze nog wel een paar jaar achtereen zou overkomen.

In december schreef ze dat ze in de maand juli daarvoor drie weken naar Engeland was geweest, maar ze vond het klimaat er erg tegenvallen

terwijl het in Amerika juist lekker warm was geweest. Ze kon niet meer aarden in Engeland en voelde zich al te veel Amerikaanse te zijn geworden. Bij haar afwezigheid moest Brian natuurlijk op de honden passen en het huishouden runnen, maar hij had zich wonderwel goed gered. Hij had zijn docentenbaan aan de wilgen gehangen, gefrustreerd als hij was doordat er alsmaar in het budget werd gesneden, waardoor ze niet langer in staat waren om nog nieuwe schoolmaterialen aan te schaffen. Hij had een andere betrekking gevonden die meer in de lijn lag van zijn hobby. Bij een machine bedrijf kon hij als monteur aan de slag en bovendien had hij thuis zijn eigen constructie bedrijf.

Amanda genoot nog steeds van haar baan bij Historic Deerfield. Vrienden van haar hadden Amsterdam bezocht en waren daarvan vol mooie indrukken teruggekeerd. Zij hoopte dat ze dat ook ooit eens kon doen, maar zolang haar moeder nog leefde zag ze daar geen kans toe. Zij had zich verbaasd over de leeftijd van de kinderen van haar zus. Haar nicht en neef waren intussen 15 en 18 jaar oud en daardoor voelde ze zichzelf ook oud aan het worden na 17 jaar in Amerika woonachtig te zijn geweest en ook al weer 14 jaar getrouwd te zijn met Brian. Het jaar zou helaas droevig eindigen doordat haar moeder net voor Kerstmis overleed. Noodgedwongen moest ze weer naar Engeland voor de begrafenis en om bij haar zus en verdere familieleden te zijn. De vier weken die ze in de zomer nog met haar moeder had doorgebracht werden dierbare herinneringen. Natuurlijk was het haar toen wel opgevallen dat ze wat sneller moe was geweest, maar dat ze zo kort daarop zou overlijden, daar had niemand rekening mee gehouden.

1984 Onderzoek

Dit jaar startte ook met de nodige zorgen. De drinkwaterbron was gebarsten, waardoor deze droog kwam te staan, en er was geen uitzicht op een spoedige reparatie. Bovendien waren de winterse vooruitzichten slecht.

Ook de hond 'Peggy' raakte verzwakt en kon door de ijzige omstandigheden niet naar buiten voor de nodige beweging. Uiteindelijk

stierf ze aan het einde van het jaar, 14 jaar oud. Amanda vond het toch een gemis want ze hadden haar al vanaf de aankoop van de woning. Een nieuwe hond kon dan ook niet lang uitblijven. Ze noemden haar 'Nan.' Een arme kreupele zwerfhond, die zichtbaar slecht was behandeld door de vorige eigenaar. Ze was een grappige, magere hond met enorme harige oren. Ze was zeer aanhankelijk en gaf de andere hond 'Sue' geen moment rust, omdat ze continu met haar wilde spelen.

In dat jaar moest Amanda zich voor de eerste maal laten onderzoeken waarbij er een tumor werd ontdekt die later goedaardig bleek te zijn. Maar ze had het toch als een beangstigende tijd ervaren.

Brian besloot uiteindelijk de grote sprong te wagen en volledig zelfstandig zijn bedrijf voort te zetten.

Amanda promoveerde en werd benoemd tot ambtelijk secretaris van de Raad van Bestuur. Met deze benoeming was ze zeer vereerd.

1985

Dat jaar kende ook zijn scherpe kanten. Op een avond in februari van dat jaar zakte Brian plotseling in elkaar en Amanda zag zich genoodzaakt een ambulance te waarschuwen. In het ziekenhuis vonden ze het noodzakelijk hem een paar dagen op te nemen op Intensive Care, omdat ze zich zorgen maakten over de testresultaten van zijn hart. Uiteindelijk bleek alles in orde te zijn ofschoon hij het dringend advies had meegekregen om het rustiger aan te doen. Maar dat was tegen dovemansoren, zijn bedrijf eiste weer al zijn aandacht op en bovendien deed hij weer mee aan de volleybal competitie.

Amanda had intussen de leiding op zich genomen van een '4-H groep' in Greenfield. Dat was een internationale organisatie, waarbij vrijwilligers aan jongelui vakken doceerden zoals handvaardigheid, maatschappijleer, landbouw en koken. De groep waaraan Amanda leiding gaf telde 10-12 kinderen die elke maandagavond les kregen. Ze vond dat het goed voor haar was om betrokken te blijven bij de hedendaagse jeugd, aangezien ze zelf geen kinderen hadden.

3. Computertijdperk

In april 1986 ontvingen we, zoals elk jaar, een verjaardagskaart ditmaal bij gelegenheid van de 13^e verjaardag van onze dochter. 'May the nicest things life holds be yours today and always.'

Tot nu toe was onze correspondentie handgeschreven, maar de eerstvolgende brief had Amanda op de computer van de zaak verwerkt. Daarin werd ik gecompimenteerd voor de portrettekening die ik van haar had gemaakt en haar had toegestuurd. Ze had de tekening al ingelijst op haar bureau staan, schreef ze. Brian en hun vrienden waren vol bewondering geweest. Ook bedankte ze nog eens extra voor de foto van onze dochter, die ze beschreef als een mooi blond meisje waar we zeker heel trots op moesten zijn.

Nu haar werkgever over was gegaan tot verdere automatisering van de administratie, diende Amanda zich ook meer te bekwamen in de computereigenschappen. Bovendien wilde ze er zelf ook een aanschaffen om daarmee de boekhouding van Brian te kunnen doen en er eveneens de hele inventaris in vast te leggen.

Nu het lente was geworden, stonden de honden te popelen om naar buiten te kunnen. Voor 'Sue' was dat geen probleem, ze konden haar wel vertrouwen als ze in de omgeving rond liep, maar 'Nan' moest aan de riem blijven. Het jaar daarvoor hadden ze namelijk een vervelende ervaring gehad, toen de hond tegen een stekelvarken was opgelopen. Brian had haar de hele weg terug gedragen en moest haar onmiddellijk door een dierenarts laten behandelen.

Excursie

De verantwoordelijke directeur van Historic Deerfield, plande een Europese tour in augustus teneinde volks- en openlucht musea te bezoeken. Ook Nederland zou worden aangedaan, en Arnhem in het bijzonder. Voor de hele trip had hij zes weken uitgetrokken, dus veel tijd zou er niet zijn per land, bovendien reisde hij met de trein.

Natuurlijk was Amanda teleurgesteld dat ze niet uitgenodigd werd om met hem mee te reizen als zijn secretaresse. Ze was wel nieuwsgierig naar zijn belevenissen in de verschillende Europese landen, maar hij plande zoveel musea te bezoeken in een zodanige korte tijd, dat er zeker geen ruimte was om toeristische attracties te bezoeken. Later zou blijken dat hij het bezoek aan Nederland prachtig had gevonden. Hij was onder de indruk geweest van het management van de openluchtmusea, en hun kennis van de historie, die hij tot de beste van Europa had gekwalificeerd.

Dat bleek aanleiding voor hem om in 1988 met een groep genodigden nog eens naar Nederland en België terug te gaan. Het was hem het jaar daarvoor al opgevallen, dat er een grote overeenkomst bestond tussen deze twee landen en de vroegere Amerikaanse decoratieve kunst in de collectie van Historic Deerfield. Amanda veronderstelde dan weer niet mee te mogen, gezien de hoge kosten die er aan verbonden waren. Het was gebruikelijk dat een dergelijk gezelschap altijd eerste klas reisde.

In Nederland zouden ze begeleid worden door een dame, die hen wegwijs zou maken door de hoogtepunten van de Hollandse en Vlaamse kunst en cultuur en de contrasten tussen historie en het hedendaagse moderne bestaan. Een en ander was terug te vinden in een brochure getiteld 'Canals and Old Masters a tour of the Netherlands and Belgium.'

Ze verontschuldigde zich voor het feit, dat er een brief naar mij verloren was gegaan. Ze had die op haar werk geschreven en daarna in hetzelfde studie boek gestoken dat ze nodig had voor het toelatingsexamen van het Amerikaanse burgerschap.

Toen ze officieel Amerikaans ingezetene werd (mei 1987), had ze samen met Brian ceremonieel het studieboek verbrand met de brief er nog in.

In de zomer maakte ze samen met een vriendin een uitstapje naar Nova Scotia met een auto veerboot.

Op de terugweg was er een storm opgestoken, waarbij de ruwe zee

er voor zorgde, dat er ongeveer 1000 opvarenden zeeziek werden. De overtocht duurde 'slechts' 12 uur, maar als je zeeziek bent lijkt dat veel langer. Zelf profiteerde ze ervan dat ze vaak gezeild had. Ze had dan ook nergens last van gehad, alleen wel behoorlijk honger gekregen, maar kon onmogelijk in het bijzijn van haar zieke vriendin iets eetbaars gebruiken.